

30. 11. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obce pozor! Přímý účinek směrnice o ochraně oznamovatelů klepe na dveře

Evropská směrnice o ochraně oznamovatelů[1] ukládá obcím a podnikům celou řadu nových povinností souvisejících s ochranou zaměstnanců nebo jejich spolupracovníků (tzv. whistleblowerů), kteří upozorní na možné protiprávní jednání, o němž se dozví v souvislosti se svým zaměstnáním nebo v rámci jiné spolupráce. Mezi nejvýznamnější patří povinnost zavést efektivní systémy na oznamování podezření na spáchání protiprávního jednání a povinnost chránit whistleblowery před nejrůznějšími odvetnými opatřeními ze strany zaměstnavatelů, jako např. rozvázání pracovního poměru.

Aby byly povinnosti stanovené evropskou směrnicí vymahatelné i v České republice, je standardně nutné, aby byl přijat vnitrostátní implementační zákon ve stanovené lhůtě. Směrnicí o ochraně oznamovatelů bylo členským státům uloženo, aby přijali prováděcí zákony nejpozději do 17. prosince 2021. Již v tuto chvíli je ale prakticky jisté, že směrnice nebude v České republice implementována včas.

Na otázku, co absence implementačního zákona znamená pro adresáty povinností dle whistleblowing směrnice, odpovídá Ministerstvo spravedlnosti ve své aktuální metodice.[2]

Přímý účinek směrnice o ochraně oznamovatelů

Ministerstvo ve své metodice uvádí, že i bez prováděcího zákona budou na některé subjekty přímo dopadat povinnosti stanovené směrnicí, zejména pak povinnost zavést vnitřní oznamovací systémy. Whistlebloweri se naopak budou moci dovolat svých práv, které jim směrnice přiznává, typicky práva učinit anonymní oznámení či zákazu jakýchkoli odvetných opatření.

Toto je zcela zásadní informace pro všechny adresáty směrnice o ochraně oznamovatelů, kteří doposud vyčkávali se zavedením relevantních vnitřních procesů až na přijetí vnitrostátního zákona.

Dopad přímého účinku jen na subjekty veřejného práva

Přímý účinek směrnice nedopadá na všechny adresáty této normy, ale jen na subjekty veřejného práva. Povinnosti stanovené směrnicí o ochraně oznamovatelů tak přímo dopadnou na státní orgány, orgány územních samosprávných celků a další veřejné instituce jako např. VZP, veřejné vysoké školy, ČEZ, stanice technické kontroly aj.

Co se týče obcí, metodika výslovně stanoví, že povinnosti dle směrnice dopadnou pouze na obce s více než 10.000 obyvateli.[3] Upozorňujeme ale, že tento výklad není zcela v souladu se zněním směrnice. Směrnice ve svém článku 8 odst. 9 sice uvádí, že členské státy mohou od povinnosti zavést vnitřní oznamovací systémy osvobodit obce s méně než 10.000 obyvateli. K tomu je ale třeba právě vnitrostátního zákona, který v tuto chvíli v České republice chybí. Domníváme se tedy, že do přijetí implementačního zákona bude směrnice a priori dopadat na všechny obce bez rozdílu v počtu obyvatel.

Dle našich informací Ministerstvo spravedlnosti k uvedení informace o přímém účinku směrnice ve

vztahu k obcím nad 10.000 obyvatel přistoupilo z důvodu, že v současnosti existuje tendence menší obce osvobodit od plnění povinností na ochranu oznamovatelů. Jinými slovy, ministerstvo nechce burcovat malé obce k vynakládání prostředků na implementaci povinností, od kterých je záhy plánuje osvobodit prostřednictvím prováděcího zákona. Skutečností ale zůstává, že o konkrétním znění prováděcího zákona bude rozhodovat Poslanecká sněmovna (nikoli MS) a finální podobu zákona tak nelze v tuto chvíli absolutně předvídat.

Ministerstvo spravedlnosti postoupilo metodiku příslušným orgánům EU k posouzení, zda je metodika v souladu se směrnicí o ochraně oznamovatelů. Není tedy vyloučeno, že v následujících dnech bude na úrovni EU vyhodnoceno, že přímý účinek směrnice skutečně dopadá na všechny obce bez rozdílu. Proto doporučujeme i menším obcím se na plnění povinností dle směrnice začít obratem připravovat.

Šibeniční lhůta pro přípravu na plnění povinností dle směrnice

Pokud na vás přímý účinek směrnice dopadá, neotálejte se zavedením alespoň nejnutnějších opatření, které whistleblowerům umožní činit oznámení a zaručí jim náležitou ochranu. Přímý účinek směrnice na vás totiž dopadne již dne **18. prosince 2021**.

Základní povinnosti dle směrnice o ochraně oznamovatelů

Pro připomenutí toho, jaké povinnosti směrnice svým adresátům ukládá, uvádíme následující výčet:

1. povinnost zavést efektivní **vnitřní oznamovací systém**, prostřednictvím kterého budou oznamovatelé moci bezpečně a anonymně ohlašovat své podněty k šetření, a to v písemné, ale dle jejich volby i v ústní formě či osobně;
2. povinnost určit **neustrannou fyzickou osobu** (tzv. příslušnou osobu), která bude výhradně přijímat oznámení, komunikovat s oznamovatelem, zajišťovat důvěrnost oznámení, řádně posuzovat důvodnost a pravdivost oznámení, interně navrhnout možná nápravná opatření v návaznosti na oznámení, nebo vést evidenci oznámení; za účelem výkonu těchto povinností musí povinné osoby této příslušné osobě zajistit potřebné materiální zázemí;
3. povinnost **zveřejnit na internetových stránkách** informace o způsobech oznamování, příslušné osobě aj.;
4. povinnost zajistit, že zvolená příslušná osoba bude **poučena o všech svých povinnostech**, a že své povinnosti bude plnit řádně a včas (příslušná osoba bude např. povinna potvrdit oznamovateli přijetí oznámení do 7 dnů a informovat oznamovatele o přijatých krocích k nápravě protiprávního stavu do 3 měsíců od přijetí oznámení);
5. povinnost přijmout **vhodná opatření** směřující k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu v návaznosti na oznámení.

Povinný subjekt (adresát směrnice) musí zajistit, aby nebylo možné zjistit identitu oznamovatele a ve všech fázích oznamovacího procesu tento mohl jednat zcela **anonymně**.

Pro povinné subjekty také platí **zákaz tzv. odvetných opatření**. Jedná se o takové jednání vůči oznamovateli, které bylo vyvoláno oznámením a může oznamovateli způsobit újmu (např. rozvázání pracovního poměru, snížení mzdy nebo změna rozvržení pracovní doby). **Závěr**

Ačkoli se dal přímý účinek směrnice o ochraně oznamovatelů předvídat, jeho analýza a potvrzení v metodice Ministerstva spravedlnosti neponechává velký prostor pro jakoukoli možnou pochybnost. S ohledem na uvedené doporučujeme všem subjektům veřejného práva, aby se bez jakéhokoli dalšího otálení začali připravovat na plnění povinností dle směrnice o ochraně oznamovatelů tak, aby byli schopni dostát svým povinnostem počínaje dnem 18. prosince 2021.

Mgr. Veronika Kořínková, LL.M.,
advokát

Řanda Havel Legal

[act Řanda Havel Legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 - 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@actlegal-rhl.com

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937, o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (dále jen jako „směrnice“); odkaz na text směrnice >>> [zde](#).

[2] Metodika Ministerstva spravedlnosti k přímé aplikovatelnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 4. listopadu 2021 (dále jen jako „metodika“); odkaz na text metodiky >>> [zde](#).

[3] Viz metodika, str. 9.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)

- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)